

Asia: VN/23883/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä Uusimaa-lain ja asiakastietolain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Uusimaa-lain 25 §:ään on ehdotettu lisättäväksi uusi 9 momentti, jonka mukaan Uudenmaan maakunnassa potilasta hoitavalla terveydenhuollon järjestämisestä vastaavalla hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän viranomaisella ja sen lukuun toimivalla olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada ja käyttää toisen Uudenmaan maakunnan hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän terveystietojen järjestämisestä vastaavan toimivaltaisen viranomaisen potilastietoja potilaan hoidon edellyttämässä laajuudessa. Tiedonsaantioikeuden saisi toteuttaa Uudenmaan palvelunantajien yhteisen tietojärjestelmän avulla siten, kuin uuden asiakastietolain 57 §:ssä säädetään.

Uusimaa-lain 25 §:n 9 momentissa on tiedonsaantioikeuden toteuttamisen osalta viitattu Uudenmaan palvelunantajien yhteiseen tietojärjestelmään ja asiakastietolain 57 §:ään. Hyvil huomauttaa, että asiakastietolain 57 §:ää on ehdotettu (<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM104:00/2023>) muutettavaksi siten, että siinä viitataan palvelunantajien yhteisen tietojärjestelmän sijasta ”palvelunantajan käytössä olevaan muuhun tietojärjestelmään”. Näin ollen Hyvil ehdottaa, että selkeyden vuoksi uusimaa-lain 9 momentin muotoilua muokattaisiin siten, että siinä viitattaisiin vastaavasti ”palvelunantajan käytössä olevaan muuhun tietojärjestelmään” palvelunantajien välisen yhteisen tietojärjestelmän sijasta.

Asiakastietolain 57 §:ssä säädetään, että tiedonsaantioikeuden saa toteuttaa sen jälkeen ”kun hoitosuhteen tai asiakassuhteen olemassaolo potilaan tai sosiaalihuollon asiakkaan ja luovutuspyynnön esittäjän välillä on tietoteknisesti varmistettu”. On epäselvää mitä hoitosuhteen tai asiakassuhteen tietoteknisellä varmistamisella tarkoitetaan. Miten Uudellamaalla tietoja luovuttava taho voisi käytännössä tietoteknisesti varmistaa, että asiakas on hoito- tai asiakassuhteessa tiedonsaajaan ennen tietojen luovuttamista? Myöskään asiakastietolain 57 §:n säännöskohtaiset perustelut eivät tuo tällä hetkellä yksiselitteistä selvennystä siihen, mitä tietotekninen varmistaminen tarkalleen ottaen tarkoittaa. Asiakastietolain perusteluissa viitataan

mahdollisuuden todentaa hoito- tai asiakassuhde esimerkiksi ajanvarausjärjestelmästä tai jostakin hallinnon järjestelmästä, mutta ymmärryksemme mukaan tämä ei Uudenmaan hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän osalta ole mahdollista. Olennaista hoidon toteuttamisen osalta on, että tietotekninen varmistaminen ei muodostu esteeksi asiakas- tai potilastietojen luovuttamiselle nyt ehdotettujen pykälien mukaisesti.

Hallituksen esityksessä ei ehdoteta yhteisrekisterinpitäjyyttä. Kun kyse ei ole yhteisrekisterinpitäjyydestä ja tutkimuksessa (ja muissa käyttötarkoituksissa, mm. tiedolla johtamisessa) yhdistellään toisilain mukaisten rekisterinpitäjien tietoja, täytyy tehdä tietolupahakemus Findatalle. FinDatan kautta toimiminen ei mahdollista joustavaa palvelukehittämistä riittävällä tavalla. Toisilakiin tulisi siis tehdä muutoksia, jotta Uudenmaan hyvinvointialueet voivat yhtäläisellä tavalla toteuttaa koko palveluketjun (perustasolta erikoistasolle) osalta mm. tutkimustoimintaa ja tiedolla johtamista (toisiokäyttöä) vastaavalla tavalla, kuin muut hyvinvointialueet. Toisilaissa täytyisi siis huomioida Uudenmaan erillisratkaisu.

Lisäksi asiakastietojen toisiokäytön kannalta huomioitavaa on, että asiakastietolain 66§:n mukaan hyvinvointialue ei saa tunnistesteellisenä Kantaan omaan rekisterinpitoonsa vietyä tietoa toisiokäyttötarkoitukseen. Tämä on haastavaa, koska osia hyvinvointialueen palveluista tuotetaan pitkälti ostopalveluna ja näiden tietojen hyödyntäminen palveluiden ja erityisesti palveluketjujen kehittämisessä (myös teknologiaan perustuvien palvelumallien) on siis käytännössä vaikeaa ja vaatinee tutkimusluvan FinDatan kautta.

Vertanen Niina
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy